

REPUBLIKA SLOVENIJA USTAVNO SODIŠČE

Odklonilno ločeno mnenje sodnika dr. Čebulja

Proti sprejeti odločitvi sem glasoval, ker se nisem strinjal z deseto točko obrazložitve. V njej sprejeto stališče pa je bilo odločilno za vrsto in način ustavnosodne presoje tretjega odstavka 40. člena Zakona o državljanstvu Republike Slovenije (ZDRS).

Ustavni zakon za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 1/91- v nadaljevanju: UZITUL) je v 13. členu posebej določil, da so državljani drugih republik, ki so imeli na dan plebiscita o samostojnosti in neodvisnosti (23. 12. 1990) prijavljeno stalno prebivališče v Republiki Sloveniji in so tukaj tudi dejansko živeli, izenačeni v pravicah in dolžnostih z državljani Republike Slovenije (razen v primerih iz 16. člena - glede pridobivanja stvarnih pravic na nepremičninah v Sloveniji) do pridobitve državljanstva Republike Slovenije po 40. členu ZDRS oziroma do preteka rokov po 81. členu Zakona o tujcih.

Ustavno sodišče je v odločbi št. Up-38/93 z dne 6.7.1995 (OdlUS IV,130) sprejelo stališče, da je, ker 13. člen UZITUL govori o pridobitvi državljanstva pod povsem enakimi pogoji, kot hkrati z njim uveljavljeni 40. člen ZDRS, s tem pravica do pridobitve državljanstva pod temi pogoji pridobila ustavni značaj oziroma je bila povzdignjena na raven pravice, zagotovljene s predpisom ustavnega ranga.

V deseti točki obrazložitve odločbe v zadevi št. U-I-89/99 je Ustavno sodišče od tega odstopilo, ker "je šlo v citirani zadevi za oceno povsem drugega vprašanja in sicer za presojo kriterija dejanskega prebivanja v Sloveniji kot enega od osnovnih kriterijev za pridobitev državljanstva, ker vsebuje najmočnejši mednarodnopravno priznan element pristne zveze med državo in posameznikom. Ta isti element vsebuje tudi 13. člen UZITUL kot kriterij za jamstvo pridobljenih pravic, ki jih vsebuje. Iz dejstva, da je pogoj stalnega prebivališča skupen kriterij tako za uživanje pravic po 13. členu UZITUL kot za pridobitev državljanstva po 40. členu ZDRS, pa še ne izhaja, da je pravica do pridobitve državljanstva povzdignjena na raven pravice, zagotovljene s predpisom ustavnega ranga". Takšna trditev po mojem mnenju ne drži. Ne gre namreč za to, da oba člena vsebujeta isti (pravzaprav vse iste kriterije: prijavljeno stalno prebivališče na dan 23.12.1990 in dejansko prebivanje; 40. člen ZDRS je določal le še 6 mesečni rok za vložitev vloge), temveč zato, da je po 13. členu UZITUL pridobitev državljanstva vezana na 40. člen ZDRS, ki je veljal v času uveljavitve UZITUL. S sklicevanjem na 40. člen ZDRS je po mojem mnenju ustavodajalec inkorporiral pogoje tega člena za pridobitev državljanstva v normo ustavnega ranga (13. člen UZITUL). S tem pa je pravica do pridobitve državljanstva pod prav temi pogoji dobila rang ustavne pravice. S tem se seveda ne opredeljujem do vprašanja, ali je zakonodajalec smel ali ne naknadno predpisati še dodatne pogoje za pridobitev državljanstva. Menim pa, da bi moralo Ustavno sodišče o tem odločiti na način, ki je sicer običajen pri ustavnosodni presoji posegov v ustavne pravice.

Prav tako se ne strinjam s 16. točko obrazložitve. Ta se sicer sklicuje na sklep št. U-I-147/92 z dne 6. 5. 1993, s katerim je Ustavno sodišče odločilo, da ni razlogov, da bi uporabo novele ZDRS v postopku odločanja o državljanstvu, začetem z vlogo, ki je bila vložena pred njeno uveljavitvijo, označili kot retroaktivno. V bistvu torej ni odločalo o retroaktivnosti z novelo uveljavljenega tretjega odstavka 40. člena ZDRS (po mojem retroaktivnosti sploh ni), temveč je odločalo o tem, ali se sme novela uporabiti pri izdaji odločbe o državljanstvu, če je bila vloga vložena pred njegovo uveljavitvijo. Ravno to, da se ne sme, je zatiral pobudnik. O tem vprašanju, bi moralo po mojem mnenju (zlasti zaradi stališč v odločbi št. U-I-206/97 z dne 17. 6. 1998; Uradni list RS, št. 50/98) Ustavno sodišče presoditi tako, da bi ugotovilo, ali obstajajo prevladujoči razlogi javnega interesa, ki terjajo, da se novela uporabi tudi za tiste prosilce, ki so vloge za pridobitev državljanstva vložili pred njeno uveljavitvijo, ali ne, in če ne, ali tudi za takšne primere načelo varstva zaupanja v pravo terja, da se za tiste, ki so v trenutku vložitev vloge izpolnjevali pogoje iz 40. člena ZDRS, uporabi ta člen in ne njegova novela, še posebej, če je ob uveljavitvi novele že iztekel rok, predpisan za izdajo odločbe.

dr. Janez Čebulj